

IN MEMORIAM

Prof. Mr. Dr. TODUNG SUTAN GUNUNG MULIA

Op 21 januari 1966 werd in Djakarta de 70ste verjaardag van Prof. Mulia gevierd door een grote kring van vrienden. Op die dag werd hem een „Festschrift” aangeboden met bijdragen van vele Indonesische christen-intellectuelen, dat werd uitgegeven onder de voor hem zo typerende titel: „Oikumene, Gredja dan masyarakat di Indonesia”.

Het was, voorzover mij bekend, de eerste maal, dat bij een jubileum in Indonesia een „Festschrift” werd aangeboden.

Op 20 oktober 1966 volgde op deze eervolle gebeurtenis in Djakarta de erepromotie van prof. Mulia aan de Vrije Universiteit te Amsterdam tot doctor in de theologie. Deze gebeurtenis vond plaats in de Westerkerk tijdens de viering van de dies natalis.

Hoewel de gezondheidstoestand van Prof. Mulia al zeer broos was en zijn oudste zoon in de Senaat aanwezig was om in te vallen indien dat nodig was, besloot Prof. Mulia toch zelf te antwoorden op de rede van zijn promotor. Dat antwoord liet een onvergetelijke indruk achter op allen, die het hoorden. Het was het laatste publieke woord van een man, die helder wist op de drempel van het aardse leven te staan.

Intussen verslechterde de gezondheidstoestand van Prof. Mulia ernstig en op 11 november is hij overleden in het Juliana Ziekenhuis in Amsterdam. In de Maarten Lutherkerk werd op 15 november een rouwdienst gehouden onder grote belangstelling van Indonesische en Nederlandse vrienden.

De Regering van de Republiek Indonesia eerde Prof. Mulia door hem een staatsbegrafenis aan te bieden, die plaats vond op 20 november in Djakarta, waar hij op verzoek van de familie werd begraven vlak bij de plaats waar zijn moeder begraven ligt, op de begraafplaats Petamburan.

Het is wel zeer verdrietig, dat dit vruchtbare leven zo abrupt en snel werd afgesloten. Maar toch hebben de laatste gebeurtenissen de betekenis van zijn persoon en werk zó duidelijk samengevat, dat zijn voorbeeld ook na zijn dood zal blijven spreken tot dit en de volgende geslachten.

Het is niet mogelijk om in het korte bestek van dit „in memoriam” een curriculum vitae van Prof. Mulia te schrijven. Wij willen echter enkele aantekeningen maken, die de bedoe-

Prof. Mr. Dr. T. S. G. Mulia
21 januari 1896 - 11 november 1966

ling hebben enkele typerende trekken van zijn leven te onderstrepen.

De jaren van voorbereiding

Dr. Mulia is geboren op 21 januari van het jaar 1896 in het land der Angkola-Bataks, in Padangsidempuan, een gebied dat tot nu toe reeds vele leidende figuren heeft voortgebracht. Zijn vader was onderwijzer aan een zendingsschool en zoals zovele Bataks uit die jaren werd ook hij geleid in de richting van een loopbaan bij het onderwijs. Hij was een van de eerste Indonesiërs, die de Europese hoofdakte verwierf. Daarna deed hij staatsexamen in Leiden. Terwijl hij in Indonesia reeds allerlei functies vervulde, gebruikte hij de korte studieverloven om zich in allerlei vakken te bekwamen. Hij heeft zich daarvoor een veelzijdige deskundigheid verworven, die even zeldzaam als exemplarisch genoemd moet worden.

Hij heeft pedagogiek gestudeerd onder leiding van Prof. Kohnstamm aan het Nutsseminarium voor pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam. Hij heeft zijn Mr.-titel gehaald in Leiden, toen hij reeds lid van de Volksraad was.

Intussen studeerde hij verder in sociale geografie onder Steinmetz en promoveerde in Leiden op een merkwaardig en opzienbarend proefschrift over „Het primitieve denken in de moderne wetenschap”, dat nog steeds geciteerd wordt als een grondlegend werk.

Tevens zag hij kans om economie te studeren. Hij heeft studie altijd gezien – tot het einde van zijn leven – als een onmisbaar middel om in te dringen in de problematiek van een bepaald terrein om daardoor voorbereid te worden tot het dragen van verantwoordelijkheid op zo'n terrein.

Weinigen hebben zich zo systematisch en zo ijverig tot het dragen van verantwoordelijkheden voorbereid. Zijn vele geschriften getuigen van zijn wijde en diepe eruditie.

De aanvaarding van verantwoordelijkheden

Gedurende de jaren van zijn studie heeft hij afwisselend de meest verschillende verantwoordelijkheden op zich genomen. Reeds lang vóór de Tweede Wereldoorlog. Als onderwijs-expert (aan diverse kweekscholen), als politicus, als lid van de Volksraad en later als vice-voorzitter van de Volksraad, als econoom aan het Departement van economie.

In 1934 schreef hij in het blad van de N.C.S.V., Eltheto, de volgende zinnen, die zijn houding ten aanzien van het op-eisen en dragen van verantwoordelijkheden ten voeten uit weergeven.

„Er moeten niet alleen op het gebied van de koloniale politiek, maar ook op het terrein van Gods Koninkrijk in Indië forsche daden komen, die blijk geven van vertrouwen in het Indonesisch leiderschap. Dit is de noodzakelijke consequentie van elken opvoedingsarbeid. Opvoeden is vasthouden, maar ook loslaten; het is vasthouden om los te laten.

Voor dit laatste gelden geen politieke, sociale, in het algemeen zakelijke overwegingen. Het moment, wanneer het mogelijk is om leiding aan anderen toe te vertrouwen, is vaak op rationeel gronden niet aan te geven. Het is een zaak van geloof en vertrouwen. Toevertrouwen van de leiding aan de krachten uit het volk beteekent afstand doen van eigene positie, is zelfverloochening, dus een dwaasheid in de oogen der wereld. In de kolonie weegt het nog zwaarder, omdat het tegelijk beteekent prijsgeven van de (gewaande) superioriteit van ras en van gevindiceerd leiderschap, het beteekent het loslaten van het feit ten behoeve van de norm.

Er zijn, die volhouden, dat dit een onmogelijkheid is, de nationalisten aan beide zijden zijn van deze meening. De Christen gelooft echter in de uiteindelijke overwinning van den Geest.”

De pionier

Na de Tweede Wereldoorlog kwam het er op aan om geheel nieuwe initiatieven te ontplooien. In die periode was Mulia door zijn aanleg en opleiding vooral bestemd om voor de christelijke kerken in Indonesia de pioniersfiguur te worden. Hij heeft toen zijn bestemming gevolgd en aanvaard. Binnen de ruimte van dit „in memoriam” sommen wij slechts kort zijn initiatieven op.

Prof. Mulia is in 1948 de stichter geworden van de Indonesische Raad van Kerken (D.G.I.), waarvan hij de eerste voorzitter is geweest en tot zijn dood de ere-voorzitter. Toen hij gestorven was, vroegen christenen uit alle kerken om de rouwdienst te mogen houden in de Pauluskerk en niet in de kerk van de H.K.B.P., omdat zoals zij zeiden, „Mulia verbonden was met alle kerken en niet alleen met de H.K.B.P.”

Mulia bouwde de middelbare theologische school om tot een Sekolah Tinggi Theologia (1954).

Mulia was de stichter en voorzitter van het Indonesisch Bijbelgenootschap (Balai Alkitab).

Mulia was de stichter van de Christelijke Universiteit in Djakarta (U.K.I.).

Mulia was ook op nog vele andere terreinen actief; ook in de oecumenische samenwerking op internationaal niveau. Op de Jeruzalem Conferentie in 1928 was hij de eerste Indonesiër, die een wereldzendingconferentie als gedelegeerde bijwoonde.

Zo is hij op vele gebieden een pionier geworden. Ik zie hem in de geest staan naast zovele andere christenpioniers van de oecumene in Azië; Azariah, Sarah Chakko, Ralla Ram, Paul Devanandan uit India, T. Z. Koo van China, Kosaki en Umuri van Japan, Soetjipto van de Java-CSV. Met hen samen heeft hij de christenen in Azië geholpen om zich niet te isoleren van de samenleving, maar voluit en bewust op alle gebieden te participeren in de 'nation building' en in de opbouw van kerken, die bewust hun taak in en voor hun land en volk vervullen zonder de gemeenschap met de wereldkerk te loochenen.

Nu heeft God deze pioniersfiguur tot Zich geroepen in het Koninkrijk, dat geen einde neemt.

Moge het voorbeeld van deze pionier vele jongeren tot navolging stimuleren om zich even serieus voor te bereiden tot het dragen van verantwoordelijkheden, om dapper en toegewijd verantwoordelijkheden te aanvaarden en te dragen en om nieuwe initiatieven te ontplooiën in een nieuwe tijd, gericht op een open toekomst van land en volk en de wereldsamenleving.

God trooste en sterke zijn weduwe en kinderen om de tocht voort te zetten, terwijl zijn inspirerend voorbeeld wenkt.

J. Verkuyl